

INDISCHE NEDERLANDERS IN HOUTHEM, GEULHEM EN BROEKHEM - (DEEL 2) : DE FAMILIE HUNTER

John Odekerken

Familiefoto Hunter gemaakt te Maastricht/Wyck in 1951.
Boven v.l.n.r.: Eddy, Irene, Rhonny, Wim, Jeanne. Beneden: Ronald, vader (Wim), Bea, moeder (Lies) en Harry. (Rudy en Jack die toen nog in Indonesië waren als Ned. Beroepsmilitair, ontbreken op deze foto).

Na enkele maanden van hevige gevechten moest Nederland in maart 1942 haar eeuwenoude kolonie Nederlands-Indië overdragen aan Japan. Alle KNIL-soldaten en Westerlingen werden opgesloten in aparte interneringskampen voor krijgsgevangenen mannen of vrouwen. Deze werkkampen konden vergeleken worden met de Duitse kampen in Europa, alleen de gaskamers ontbraken. De Europeaan in Indië was als een Jood in Europa geworden.

Op de vlucht

Als KNIL-militair (onderofficier-sergeant foerier) had Willem Frederik (Wim) Hunter altijd een zekere mate van voorkennis, dus ook van de Japanse plannen. Hij informeerde zijn gezin vroegtijdig dat ze vóór de daadwerkelijke inval van de Japanners moesten vluchten. Desondanks werden ze opgejaagd van huis naar huis, van straat naar straat, van kamp naar kamp en van stad naar

stad. Geen dag werd hun enige rust gegund. Met slechts een koffertje of een handtasje moest men vluchten en dankbaar zijn het er levend af te brengen.

Wim reisde als militair in de Indonesische Archipel van eiland naar eiland. Daardoor werd bijna elk van zijn 10 kinderen op een ander eiland geboren. Reizen met de boot was voor de familie dus niets bijzonders. Vanuit het eiland Celebes vertrok zijn echtgenote in 1941 met de kinderen in een boot naar een tante op Java. Toen de situatie nog dreigender werd moesten zij plotseling alles achterlaten en werden ze vliegensvlug met een militaire auto naar Surabaya (Oost-Java) gebracht van waaruit de boot vertrok naar Batavia (West-Java). Van daaruit reisden ze later met de trein nog verder landinwaarts naar een ander familielid. Om aan voldoende eten te komen moesten ze al hun waardevolle spullen verkopen.

Gevangen in Jappenkamp

Toen de Japanners in 1942 het land binnenvielen en de huizen doorzochten, vluchtten vooral de jonge meisjes via de achtertuin van het ene naar het andere huis om maar niet in hun handen te vallen. Uiteindelijk werd de moeder toch met al haar kinderen opgepakt en op Java in een Jappenkamp gevangen gezet van 1943 tot 1945.

Zo'n kamp bestond uit een kleine *kampung* (dorp) van ongeveer vijf plantagewoningen voorzien van een omheining en een poort. De eerste tijd moesten de gevangenen met vier gezinnen (waaronder de familie Hunter) in een garage wonen en zij aan zij slapen op de grond.

Tijdens die periode werd moeder ernstig ziek (open been infectie), maar zij kon gelukkig met hulp van kloosterzusters ternauwernood geholpen worden. Het klooster lag naast de *kampung*, dus buiten het kamp. Irene en haar zus (max. 2 personen) mochten in het klooster naar de kerk gaan, maar ze gingen in werkelijkheid bij hun zieke moeder op bezoek. Bij de zusters kregen zij dan ook (stiekem) iets te eten. Allen hebben het overleefd ondanks de verschrikkelijke honger die men had ondervonden. Alles wat niet giftig was werd gegeten; zo werden zelfs bananenschillen en het binnenste van de bananenboom fijn gemaakt en gekookt om opgegeten te worden. Ook slakken en bladeren van een bepaalde ligustrumsoort werden gekookt en gegeten. Hiervoor gebruikte men rivier- of putwater; melk was er nooit.

Wim Hunter

Wim werd op Celebes gevangen genomen en heeft als krijgsgevangen militair in een kamp in Japan (bij Nagasaki) opgesloten gezeten.

Met name de terreur van de Japanse *Kempei* – te vergelijken met de Duitse *Gestapo* – en de toepassing van hun uitputtingssysteem hebben de gezondheid van Wim ernstig aangetast.

Uiteindelijk werd hij bevrijd nadat de Japanners op 15 augustus 1945 capituleerden n.a.v. de verschrikkelijke uitwerking van de atoombomb op Hiroshima en Nagasaki.

Hij had bericht gekregen dat zijn vrouw en kinderen allemaal dood waren. Omgekeerd kreeg zijn vrouw eveneens te horen dat haar man overleden was. Beiden stelden zich echter onafhankelijk van elkaar in verbinding met het Internationale Rode Kruis en deze berichtte na verloop van tijd dat iedereen van het gezin nog in leven was en dat een hereniging kon plaatsvinden.

Wim kwam pas na 5 jaar - in 1947 - terug. De kinderen waren al die jaren zonder vader geweest. Zijn jongste dochter zei zelfs "oom" tegen hem, want ze was slechts drie maanden oud toen haar vader gevangen genomen werd.

Wim heeft daarna nog lang in het ziekenhuis gelegen en ook nadien had hij last van haar- en nageluitval, loszittende huid etc. Ook mochten de kinderen nooit drinken uit een beker waar hun vader uit gedronken had.

De oudste zonen hadden in een jongenskamp gevangen gezeten. Een van hen kreeg er dysenterie, maar toch hebben beiden het overleefd. Verder hebben zij nadien nooit iets over die periode verteld, alleen dat ze steeds moesten buigen als er een Japanner in de buurt kwam, zo niet dan "vul zelf maar in".

Conflict met Nederland

Na de capitulatie van Japan heerste er in Indonesië een bloedig dekolonisatieconflict tussen Nederland en Indonesië. In deze periode van gezagloosheid ofwel *'bersiap'* (1945-1946) richtten de Indonesische nationalisten een gewelddadige slachting aan onder de Indische Nederlanders. Velen zaten nog in Jappenkampen (nu *'bersiapkampen'* genaamd) en konden deze niet verlaten omdat het daarbuiten te onveilig voor hen was. Veel andere Nederlandsgezinde bevolkingsgroepen, de zgn. *'buitenkampers'*, zaten niet in 'beschermde' kampen maar in bepaalde stadsdeeltes (vergelijk het met getto's) en waren zo een makkelijk slachtoffer van de moordzuchtige onafhankelijkheidsstrijders.

Een tweetal muuropschriften in de buurt van Solo/Wonogiri (Java) dd. 13.08.1949 (foto Frans Odekerken):

Links *"de gerilja verschijnt thans ook overdag / waar is 't hollandse leger???" / komt op, jongens van stavast!!! / P. Patriot"*

Rechts *"zal er orde en rust heersen, / zolang de hollandse troepen hier zijn?? / neen, nooit / P. Patriot"*

Repatriëring

Onder Amerikaanse druk erkende Nederland de onafhankelijkheid van Indonesië op 27 december 1949. Daarmee was tevens beslist dat de Nederlands-Indische gemeenschap (incl. de Indische Nederlanders) uit Indonesië moesten verdwijnen naar het voor velen onbekende vaderland Nederland.

Van de aanwezige militairen van de KL (Koninklijke Landmacht) en het KNIL sneuvelden er uiteindelijk 6.200.

Gelukkig konden de Houthemse militairen allen gezond en wel terugkeren naar hun vaderland en hun dorpje in Zuid-Limburg.

Helemaal links: Frans Odekerken (hulpfoerier), een van de Houthemse militairen – Java 1948

Vooraleer de repatriëring goed op gang kon komen moest iedereen zich zelf zien te redden. De familie Hunter had zelfs geen schoenen meer en moest soms ver lopen om eten te kunnen kopen of stelen. Irene was de donkerste van alle kinderen en sprak diverse inlandse talen waardoor zij er steeds op uit werd gestuurd omdat zij het minst Westers leek en daarom het meeste succes had met handelen met de inlanders.

Terug in Nederland en hun tijd in Houthem

Op een bepaald moment moest iedereen in allerijl pakken wat je pakken kon en met de schamele bagage vluchtte de fam. Hunter op 7 oktober 1950 op de Engelse SS "New Australia" via Surabaja en Batavia naar Rotterdam. Het eten aan boord vond men verschrikkelijk, aangezien men de Engelse keuken niet gewend was. De hele reis duurde precies één maand. Vervolgens zou men met de bus naar Nijmegen worden gebracht, maar uiteindelijk stopte de bus begin november 1950 in Houthem voor Hotel Cuypers-Linssen aan de Onderstestraat (nu: Fletcher Hotel De Geulvallei).

Dit door de Nederlandse Staat gecontracteerde hotel werd gedreven door de fam. Adriaens-Jaspers. "Hij was vriendelijk maar zij was een kreng".

De Limburgers dachten dat de Indische-Nederlanders nog in boomhutten hadden gewoond, m.a.w. men had helemaal geen kennis van deze mensen en beschouwden hen als vreemden. In Indonesië woonde men echter in hele goede huizen (zie foto) en bovendien wist men aardig wat over de geschiedenis, de rivieren, de steden en het klimaat van Nederland te vertellen.

In het hotel was in die wintermaanden maar één kolenkachel in de grote zaal en ook slechts één badkamer en één toilet voor alle bewoners. Dat was men allemaal veel beter gewend, maar men klaagde niet want men was zich er van bewust dat hun toekomst in Nederland lag en niet meer in Indonesië.

Dit is een van de weinige foto's die het Jappenkamp heeft overleefd, want het was streng verboden om persoonlijke eigendommen in het kamp te bewaren. Het afgebeelde huis is van een bevriende familie in Makassar waar een verjaardag werd gevierd. De familie Hunter woonde in een vergelijkbaar huis.

Op de hoek rechtsonder v.r.n.l. : Jeanne, Eddy en Irene Hunter (ca. 7 jaar oud)

Bij hun aankomst in Houthem stond de lokale bevolking dagenlang buiten te kijken naar wat er allemaal in hun dorp gebeurde. Aan de overzijde van Hotel Cuypers-Linssen was toen nog geen bebouwing (nu Adelante) zodat de mensen vanuit het weiland het drukke gebeuren van de vele gezinnen met hun talrijke kinderen konden gadeslaan.

Zo ook de jonge Martin Boreas, die meteen verliefd werd op Irene Hunter. Mw. Adriaens-Jaspers waarschuwde de meisjes om geen Houthemse jongens binnen te laten want "die deugen niet". Desondanks lieten de meisjes de jongens via de zijdeur bij de eetzaal naar binnen.

De ouders Hunter bezochten heel voorbeeldig de Houthemse parochiekerk met al hun kinderen. De kinderen mochten alleen maar naar het altaar kijken en niet zijwaarts. De (militaire) discipline hadden ze van hun vader meegekregen. Pastoor Riga zag dat als een goed voorbeeld voor alle andere parochianen. Hij nodigde dan ook de hele familie uit om bij hem thuis (op de pastorie) een kop koffie te komen drinken. De uitnodiging werd aangenomen en zo geschiedde het dat vader, moeder en acht kinderen een bezoek brachten aan pastoor Riga. Al vlug werd het duidelijk dat wie niet naar school ging, moest werken om vervolgens 60% van zijn loon af te staan als terugbetaling van de ontvangen facilitaire voorschotten (bootreis, hotelhuur, kleren, schoenen, dekens etc.) die men reeds van de Nederlandse Staat had ontvangen. De contractpensions kregen van de Nederlandse staat ca. fl. 3,- per persoon/per dag voor het bieden van onderdak en eten.

Verhuizing naar Heerlen

In 1952 kreeg de familie Hunter een huis toegewezen aan de Voskuilenweg 90 te Molenberg (Heerlen). Irene had in Indonesië zes jaar lang geen school meer bezocht vanwege de oorlogshandelingen. Met 13 jaar ging zij naar de Middelbare Meisjes School (MMS) en met 16 jaar vertrok zij naar Nederland. In de Lenculenstraat te Maastricht volgde zij de opleiding "assistente in de huishouding". Zodoende bleef zij thuis in Heerlen de huishouding doen voor haar ouders en de jongere kinderen, maar volgde tevens de avondschool tot coupeuse (naaister). Al die tijd was Martin haar gevolgd en ging hij steeds met de fiets naar Heerlen om haar op te zoeken.

Voor het hotel Cuypers-Linssen te Houthem (1951).

V.l.n.r. Staand: Ronald Hunter (met fiets), Rhonny, Jeanne, Martin Boreas, Irene. Middelste rij in het midden: Harry. Rechtsonder: Bea. Helemaal rechts op stoel: Paul Curfs (vermoedelijk de eigenaar van de fiets)

Opschrift: "6 maart 1952: Mam, Pap, Jeaan, Harry en Irene Hunter in de sneeuw voor hotel Cuypers-Linssen"

Opschrift: "25 februari 1952: Onze groep met Carnaval te Houthem (opgenomen voor Hotel Cuypers-Linssen) behaalde de 1e prijs"

Muzikaal gezin

De leden van de familie Hunter waren zeer muzikaal. Vader en zijn zonen hadden zich thuis het gitaar spelen zelf geleerd; een muziekopleiding hebben zij nooit gehad. Vader Hunter organiseerde in Nederland danswedstrijden op door zijn orkest gespeelde muziek. Het Hunter-orkest ofwel de "The Silver Strings" speelde veel in het Kegelpaleis te Heerlen, maar ook in Duitsland. Aanvankelijk speelden ze voornamelijk Hawaiï-muziek, maar later ook blues en rock-'n-roll. Ook dochter Jeanne maakte als zangeres onderdeel van de muziekband uit.

Ze traden ook op onder de groepsnamen: *The Hunters*, *The Hunters Rhythm Boys* en *The Hunters Hawaiian Serenaders*. Ze fungeerden jarenlang als huisorkest in Het Kegelpaleis te Heerlen. Hun optredens tijdens rock-'n-roll- en tieneravonden waren een groot succes.

Begin jaren zeventig is de band voorgoed gestopt.

De band "The Silver Strings" van de vier broers Hunter uit Heerlen (evenals hun zussen) was sedert het midden van de jaren vijftig actief in Limburg en Duitsland. (uit: redrockdevils.jimdo.com)

Samenstelling van het gezin

Alle kinderen hadden 3 namen, òf van filmsterren, acteurs, schrijvers, leden van het Koninklijk Huis òf van familieleden:

1. de oudste heette officieel Willem Pröspër Honoré Hunter (roepnaam 'Wim' jr., naar zijn vader) en werd in 1951 op het kerkhof te Houthem met militaire eer begraven (zie foto's). Hij was beroepsmilitair bij de Nederlandse Luchtmacht, maar werd ziek tijdens zijn verlof en overleed niet veel later aan een nierziekte. Hij werd in 1927 te Malang op Java geboren en is slechts 24 jaar oud geworden.
2. Jack Eduard Frederik Hunter (Malang 1928-1971), was beroepsmilitair bij de Nederlandse Marine.
3. Rudolf Xavier Constantijn Hunter (Rudy), was beroepsmilitair in Nieuw-Guinea en diende als infanterist bij de 'groene baretten' onder de beruchte kapitein Raymond Westerling, commandant van de Speciale Troepen in de jaren 1946-1948. Hij werd in 1930 geboren te Laran-toeka en overleed op 21 november 1975 te Heerlen.
4. Jeanne Agnes Aurora Hunter (ook Jeaan(tje) genaamd) werd geboren in 1931 te Waikaboebak (Celebes) en huwde in 1956 met de Houthemse Sjef Habets (1930-1994). Hun eerste kindje werd dood geboren en in Heerlen begraven. Hun tweede kindje overleed na twee maanden en werd op de Cauberg te Valkenburg begraven. Het echtpaar woonde te Broekhem-Noord. Het was geen gelukkig huwelijk waardoor een scheiding onvermijdelijk was. Jeanne overleed ca. 1994.

5. Ralf Edgar Leonard Hunter (Eddy, genoemd naar de schrijver/acteur Edgar Wallis) zag het levenslicht in 1933 in Waikaboebak en overleed in 1994 in Heerlen.
6. Irene Edith Elisia (Ireentje) Hunter werd geboren op 19 juli 1934 te Yogyakarta (Zuid-Java) precies tegenover het toenmalige paleis van Soekarno in een tot woonhuizen omgebouwde voormalige militaire kazerne. Zij werd genoemd naar prinses Irene van het Koninklijk Huis. Irene trouwde in 1956 met de in 1934 in Houthem geboren en getogen Martin Boreas. Deze overleed in 2016.
7. Scarlett Harold Ramsay Hunter (Harry) werd in 1936 te Tanjung Pinang geboren en overleed 69 jaar oud in 2005.
8. Rhonny Grace Yvonne Hunter werd geboren op 13 december 1937 te Koetaradje.
9. Ronald Marcel Lewis Hunter (Magelang 1940 - Maastricht 2003)
10. Bea werd geboren te Makassar op 2 augustus 1941.
Samen met Rhonny en Ronald bezochten zij de lagere school in Hout-
hem van december 1950 tot medio 1952 en daarna in Heerlen.

Opschrift op een foto: "Wim P.H. Hunter met Militair Eerbetoon grafwaarts gedragen op 26 sept. 1951 te Houthem"

Strijd om erkenning

Na jarenlange ontberingen tijdens de Japanse bezetting en de Indonesische revolutie volgde voor de Indische-Nederlanders een strijd met de Nederlandse overheid voor erkenning van hun leed, uitbetaling van hun salarissen, en compensatie voor de materiële verliezen die zij hadden geleden. In Nederland had men na die periode daar echter weinig belangstelling voor omdat men nog steeds druk bezig was met de oplossing van de grote woningnood als gevolg van de Tweede Wereldoorlog.

Wim had in zijn leven 25 jaar als KNIL-militair voor Nederland gediend.

Zijn kinderen wachten anno 2019 nog steeds op uitbetaling van het gemiste salaris gedurende al het oorlogsgeweld over de jaren 1942-1945 en over 1945-1949, de zogenaamde “back-pay”. Van zijn pensioen heeft Wim alle kosten, van de door de Nederlandse Staat geboden faciliteiten gedurende de periode in Nederland, tot op de laatste cent moeten terugbetalen. Dat voelde (en voelt nu nog steeds) niet goed.

Desondanks is de familie volledig geïntegreerd in de Limburgse en Nederlandse gemeenschap.

Bronnen

- Diverse gesprekken in 2017 en 2018 ten huize van Mw. Boreas-Hunter
- Gebruikte foto's uit het familiearchief Boreas-Hunter
- Enkele foto's uit het familiearchief Odekerken-Tilmans
- Foto van The Silver Strings via redrockdevils.jimdo.com
- Grafsteen van W.P.H. Hunter op het kerkhof te Houthem aanwezig
- Genealogische aanvullingen via Heemkundevereniging Houthem

hier rust / onze lieve / zoon en broer / W.P.H. Hunter / * 25-6-1927 / + 21-9-1951